

Hoàn thiện khung pháp lý cho các chương trình mục tiêu quốc gia

14:22 29/12/2025

Nhằm khắc phục những hạn chế phát sinh trong quá trình triển khai các chương trình mục tiêu quốc gia (CTMTQG), Bộ Tài chính đang xây dựng dự thảo Nghị định của Chính phủ về cơ chế quản lý và tổ chức thực hiện CTMTQG, hướng tới hình thành một khung pháp lý thống nhất, minh bạch và khả thi hơn. Đây được xem là bước đi cần thiết trong bối cảnh giai đoạn 2021-2025 đã đạt nhiều kết quả tích cực, song cũng bộc lộ không ít bất cập cần được điều chỉnh kịp thời.

Trong những năm qua, các CTMTQG đã góp phần quan trọng vào phát triển hạ tầng nông thôn, hỗ trợ sản xuất nông nghiệp, giảm nghèo bền vững và thu hẹp dần khoảng cách phát triển giữa các vùng, miền. Tuy nhiên, thực tiễn triển khai cho thấy việc phân bổ và sử dụng nguồn vốn đầu tư công vẫn còn dàn trải, thiếu trọng tâm, thậm chí trùng lặp nội dung giữa các chương trình, dự án do nhiều cơ quan cùng quản lý. Điều này dẫn đến tình trạng lãng phí nguồn lực, giải ngân chậm và hiệu quả đầu tư chưa tương xứng với quy mô vốn bỏ ra.

Một số địa phương phản ánh có hiện tượng nhiều dự án cùng mục tiêu được triển khai song song nhưng thiếu sự phối hợp, khiến nguồn lực bị chia nhỏ, trong khi nhu cầu thực tế của người dân chưa được đáp ứng đầy đủ. Ở khu vực đồng bằng, các dự án hỗ trợ phát triển sản xuất nông nghiệp đôi khi trùng lặp về kỹ thuật canh tác hoặc hỗ trợ vật tư, gây khó khăn cho người dân trong việc tiếp nhận và áp dụng đồng bộ.

Xây dựng nông thôn mới, Giảm nghèo bền vững, Phát triển kinh tế xã hội vùng đồng bào dân tộc thiểu số và miền núi thành một Chương trình MTQG chung

Bên cạnh đó, vai trò giám sát của cộng đồng chưa được phát huy đúng mức. Quy trình lập, giao và điều chỉnh kế hoạch còn phức tạp, hạn chế sự tham gia thực chất của người dân. Việc phân cấp, phân quyền đối với các dự án quy mô nhỏ, kỹ thuật đơn giản chưa rõ ràng, dẫn tới chậm trễ trong tổ chức thực hiện. Hoạt động huy động nguồn lực xã hội và lồng ghép giữa ngân sách nhà nước với các nguồn vốn hợp pháp khác cũng chưa đạt hiệu quả như kỳ vọng. Ngoài ra, ứng dụng công nghệ thông tin trong theo dõi, đánh giá và báo cáo tiến độ CTMTQG chưa đồng bộ, làm giảm tính minh bạch của toàn bộ quá trình.

Trước thực trạng đó, việc ban hành một nghị định mới là yêu cầu cấp thiết nhằm cụ thể hóa các quy định của Luật Đầu tư công, Luật Ngân sách nhà nước, đồng thời kế thừa và hoàn thiện những nội dung còn phù hợp trong các nghị định hiện hành. Dự thảo Nghị định tập trung làm rõ cơ chế quản lý và tổ chức thực hiện CTMTQG, từ khâu lập, giao và điều chỉnh kế hoạch trung hạn, hằng năm; quản lý, sử dụng nguồn vốn; đến cơ chế triển khai các dự án đầu tư xây dựng quy mô nhỏ có sự tham gia trực tiếp của người dân.

Một điểm nhấn quan trọng của dự thảo là phân cấp rõ ràng giữa trung ương và địa phương. Theo đó, trung ương tập trung ban hành chính sách, hướng dẫn, kiểm tra và giám sát; địa phương được trao quyền chủ động trong lựa chọn nội dung, phân bổ nguồn lực và tổ chức thực hiện. Dự thảo cũng nhấn mạnh vai trò làm chủ của người dân, khuyến khích cộng đồng tham gia vào quá trình lập kế hoạch, quản lý và giám sát, qua đó hạn chế thất thoát, lãng phí.

Ngoài ra, các quy định về lập và giao kế hoạch vốn, phân bổ chi tiết đến cấp xã, trách nhiệm báo cáo trên hệ thống thông tin quốc gia về đầu tư công được làm rõ. Việc quản lý các nguồn vốn chính sách, vốn tín dụng xã hội và các khoản đóng góp tự nguyện của tổ chức, cá nhân cũng được quy định chặt chẽ, bảo đảm công khai, minh bạch.

Theo Bộ Tài chính, dự thảo Nghị định sẽ tạo nền tảng pháp lý quan trọng để các CTMTQG được triển khai thống nhất, hiệu quả hơn, đồng thời tăng cường trách nhiệm phối hợp giữa các cấp, các ngành và phát huy vai trò giám sát của cộng đồng trong giai đoạn tới.

Nam Sơn (t/h)